

Lausunnon antaminen Aalto Works, Paimion Parantola

Kaupunginhallitus 06.11.2024
599/00.04.00/2024

Tiivistelmä: Lausunto Aalto Works -sarjan Unescon maailmanperintökohteiden luetteloon Paimion Parantolan osalta.

Valmistelija: kirjasto- ja kulttuuriasianhoitaja Laura Lankinen, 02 474 5321
Lisätietoja antaa: kaupunginjohtaja Jari Jussinmäki, p. 02 474 5300

Taustaa

Suomi on allekirjoittanut Unescon yleissopimuksen maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta (Maailmanperintösopimus) vuonna 1987. Maailmanperintösopimuksen tavoitteena on kansojen välisen yhteistyön avulla tunnistaa ja turvata maailman keskeisten luonto- ja kulttuuriperintökohteiden arvot ja säilyminen tuleville sukupolville.

Museovirasto valmistelee Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta esitystä Aalto Works -sarjan nimeämisestä Unescon maailmanperintökohteiden luetteloon. Aalto Works -sarja koostuu 13 rakennus- ja aluekokonaisuudesta, johon yhtenä komponenttina Paimion parantola kuuluu. Sarjaesitys kuvaa modernismin vastauksia asumisen, yhteisöllisen elämän, työnteon ja perhe-elämän, koulutuksen, kunnallisen demokratian, valtiollisten palveluiden ja päätöksenteon, hoivan, hengellisen elämän ja vapaa-ajanvieron tarpeisiin. Aalto Works perustuu ajatukseen, että arkkitehtuuri ja kaupunkisuunnittelu ovat osaltaan parantamassa yksilöiden ja yhteiskuntien elämän laatua. Esitys kuvaa sitä laajaa kenttää, jolla modernismi ratkaisi kehittyvän hyvinvointivaltion yhteiskunnallisia ja esteettisiä kysymyksiä. Aallon kulttuuriperinnön pitkäkestoisissa ominaisuuksissa korostuvat luontosuhteen vaikutus yksilön hyvinvoinnille, paikallisuus sekä ilmaston, valaistusolosuhteitten ja vuodenvaihtelun hyödyt.

Esitetyltä Property (kartassa vihreällä)-alueelta puuttuu Paimion Parantolaan oleellisesti ja kiinteästi kuuluvana kohteena Lemmenlammien pato. Pato ei ole suojeltu, mutta sitä pidetään Alvar Aallon suunnittelemana ja sen historia liittyy oleellisesti Parantolan menneisyyteen. Buffer Zone (kartassa punaisella katkoviivalla) -alueelta puuttuu Lemmenlampi sekä Parantolan puutarha/maatila. Lampi on Parantolan historian suhteen oleellinen kohde. Se on tarjonnut vettä Parantolan käyttöön ja lampi on toiminut Parantolan asiakkaiden ja työntekijöiden virkistyskeitaana. Puutarha-maatila on myös tärkeä osa Parantola-kokonaisuutta. Parantola on aikoinaan ollut hyvin omavarainen ruuantuotannon suhteen.

Kokonaan esitetyn rajausalueen ulkopuolelle jää tärkeänä kohteena luonnontilainen puro, joka tuo vettä Lemmenlammelle. Puronotkelma tarjoaa upean luontoelämyksen Parantolassa vierailuille. Se on oleellinen osa kokonaisuutta. Vistan osayleiskaavassa notkelma

on luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeää aluetta. Samalla alueella kuin puro sijaitsee Parantolan polun linjaus. Parantolan polku rajautuu esitetyllä rajauksella osittain ulos suojavyöhykkeeltä kaakkoisosassa.

Lausunto

Paimion kaupunki pitää Paimion parantolan rakennuskokonaisuuden nimeämistä Aalto Works -sarjan Unescon maailmanperintökohteiden luetteloon ensiarvoisen tärkeänä. Paimion parantola on Aino ja Alvar Aallon suunnittelutyön tunnetuimpia tuloksia. Paimion parantolan rakennuskokonaisuus nosti Aallon modernistisen liikkeen keskeiseksi, kansainväliseksi tekijäksi.

Lääketieteen, fysiologian ja arkkitehtuurin yhteispeli on luonut rakennuskokonaisuuden, jossa erityishuomioon nousee esille näkemys ympäristön vaikutuksesta kokonaisvaltaisesti potilaan hyvinvointiin. Paimion parantola on myös Aalto Works -sarjan ainoa terveydenhuoltoon suunniteltu rakennus valaisimineen ja kalusteineen.

Aalto Works -sarjan komponenttien paikallisten hoitokuntien kokoonpanoa määriteltäessä tulisi huomioida paikallisen kulttuurihistorian tuntemus sekä laaja tuntemus paikallisyhteisön nykyisestä tilasta.

Suojavyöhykkeet on esityksessä tiukasti rajattu ja merkittäviä osia Paimion parantola-alueen kokonaisuuteen kuuluvia historiallisia elementtejä on jätetty sen ulkopuolelle, mm. Lemmenlammen pato ja parantolan puutarha-maatila alue.

Paimion parantolalla on Paimion kaupungin kehitykseen ja kasvuun ollut aina merkittävä rooli. Paimion parantola rakennuskokonaisuuden nimeäminen Aalto Works -sarjan Unescon maailmanperintökohteiden luetteloon vahvistaa voimakkaasti Paimion kaupungin vetovoimatekijöitä ja matkailua sekä edistää Paimion kaupunkistrategiaan kirjattua tavoitetta olla kulttuuristaan tunnettu vetovoimainen kaupunki.

Paimion kaupunki näkee erittäin tärkeänä Aalto Works-sarjan, ja sen mukana Paimion Parantolan, saamisen Unescon maailmanperintökohteiden luetteloon.

Esittelijä: Kaupunginjohtaja Jussinmäki Jari

Päätösehdotus: Kaupunginhallitus antaa Museovirastolle yllä oleva lausunnon.

Päätös: